

The Royal Women's Hospital Women's Health Information

ការព្យាបាល endometriosis (ជំងឺស្រទាប់ក្នុងរបស់ស្រ្តីនៅខុសកន្លែង)

មីនា ឆ្នាំ 2004

តើមានអ្វីកើតឡើងទៅ បើមិនព្យាបាល endometriosis ទេនោះ?

ជំងឺ endometriosis មិនសូវធ្ងន់ធ្ងរ មិនចាំបាច់តែងតែទទួលការព្យាបាលឡើយ។ ជាធម្មតា គេស្នើផ្តល់ការព្យាបាលឲ្យអ្នក ដើម្បីជួយសំរាលរោគសញ្ញា ជាជាង“ព្យាបាលសះស្បើយ”ជំងឺនេះតែម្តង។

បើមិនព្យាបាលទេ endometriosis ខ្លះនឹងបានគ្រាន់បើដោយគ្មានជំនួយឡើយ ប៉ុន្តែភាគច្រើននឹងនៅដដែល។ រោគនេះខ្លះ នឹងរីកតែមានភាពធ្ងន់ធ្ងរឡើង បើមិនព្យាបាលទេនោះ។

ចំពោះស្រ្តីភាគច្រើនដែលមាន endometriosis រោគសញ្ញានឹងធ្ងន់ធ្ងរនៅពេលដែលស្រ្តីទាំងនោះឆ្លងកាត់រដូវស្រព្វកាលលែង មានរដូវទៅទៀត។ ការសំរេចថាតើព្យាបាល endometriosis ឬទេនោះ ជាញឹកញយគឺជាបញ្ហានៃការថ្លឹងថ្លែងនូវលទ្ធភាព គ្រោះថ្នាក់នៃការព្យាបាល ដោយប្រៀបធៀបនឹងផលប៉ះពាល់ដែល endometriosis កំពុងមានលើជីវិតរបស់អ្នក។

តើមានការព្យាបាលអ្វីខ្លះទៅ?

ជំងឺ endometriosis អាចព្យាបាលតាមវិធីវេជ្ជសាស្ត្រ (ដោយប្រើថ្នាំពេទ្យ) ឬ តាមការវះកាត់។ ជួនកាលទៅ គេប្រើទាំងថ្នាំ ពេទ្យ និង ទាំងការវះកាត់។ ស្រ្តីខ្លះក៏ទទួលបានប្រយោជន៍ពីការព្យាបាលតាមវិធីផ្សេងដែរ។ ថ្នាំពេទ្យមានចាប់ពីថ្នាំសំរាលការឈឺចាប់ (ដូចជាប្រាក់ស៊ីម៉ូល និង ថ្នាំប្រឆាំងភាពរលាកដែលគ្មានស្តេរ៉ូអ៊ីដ) រហូតដល់ការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូន ដែលទប់ស្កាត់ការបញ្ចេញពងមេជីវិតស្រ្តីពីអូវែរ និង ការមានរដូវ។

ការវះកាត់អាចប្រើសំរាប់កាត់យកចេញ ឬ ដុត endometriosis ។ ការវះកាត់ទូទៅបំផុតដែលប្រើ គឺ វិធីវះឆ្លុះមើលក្នុងសំបុក ពោះ (laparoscopy) (ចោះប្រហោងតូច)។

បើអ្វីវែរមានពងដុះនៃ endometriosis នោះការវះកាត់គឺជាការព្យាបាលល្អបំផុត ដោយសារតែពងដុះនេះមិនទំនងជាបាត់រូបរាង ដោយខ្លួនវាទេ ហើយមិនអាចព្យាបាលដោយថ្នាំពេទ្យឡើយ។

ការព្យាបាលសំរាប់ភាពមិនអាចមានកូន

ការវះកាត់ត្រូវបានបង្ហាញថា បានកែលំអភាពអាចមានកូនចំពោះស្រ្តីដែលមាន endometriosis មិនសូវធ្ងន់ធ្ងរ។ ការព្យាបាល endometriosis ធ្ងន់ធ្ងរជាងនេះ ជាពិសេសបើមានពងដុះនៅក្នុងអូវែរ ក៏ទំនងជាកែលំអដល់ភាពអាចមានកូនដែរ ទោះជា ពុំមានភស្តុតាងពេញលេញក៏ដោយ។

គេមិនបានបង្ហាញថា ថ្នាំពេទ្យកែលំអភាពអាចមានកូនឡើយ។

គេគួរពិនិត្យមើលមូលហេតុដទៃទៀតនៃភាពមិនអាចមានកូន ហើយព្យាបាលវា។

ការព្យាបាលការឈឺចាប់

នៅពេលដែលការឈឺចាប់គឺជាបញ្ហាចម្បង ក៏ការព្យាបាលមានគោលបំណងសំរាលរោគសញ្ញា និង បន្ថយការឈឺចាប់ដែរ។ ការព្យាបាលចម្បងគឺ :

- ថ្នាំសំរាលការឈឺចាប់សាមញ្ញ (ប៉ារ៉ាសេតាម៉ុល ជាដើម)
- ការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូន (ថ្នាំគ្រាប់ ជាដើម)
- ការវះកាត់។

ថ្នាំសំរាលការឈឺចាប់សាមញ្ញ

ស្រ្តីជាច្រើននឹងជួបប្រទះនឹងរោគសញ្ញាផ្លូវស្រាលខ្លះ ដោយប្រើថ្នាំទិញដោយមិនបាច់មានវេជ្ជបញ្ជា ដូចជាប៉ារ៉ាសេតាម៉ុល (Panadol®) និងថ្នាំប្រឆាំងការរលាកគ្មានស្តេរ៉ូអ៊ីដ (Ponstan®, Nurofen®, Naprogesic® ជាដើម)។

ការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូន

ការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូន ត្រូវបានប្រើដើម្បីទប់ស្កាត់ការរីកដុះដាលនៃជំងឺមានរន្ធដុំធម្មតា ហើយជាលទ្ធផល នឹងបញ្ឈប់ ឬ ពន្លឺតការលូតលាស់នៃ endometriosis ។ វិធីសាមញ្ញបំផុតដើម្បីសំរេចការព្យាបាលនេះ គឺការប្រើ "the pill" (ថ្នាំគ្រាប់)។ ក៏មានការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូនផ្សេងទៀត

ដែលបានបង្ហាញថាមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកាត់បន្ថយការឈឺចាប់ទាក់ទងនឹង endometriosis ដែរ។

ស្រ្តីខ្លះនឹងជួបប្រទះនឹងផលវិបាកដោយសារតែការព្យាបាលប្រើអ័រម៉ូន។

ការវះកាត់

គេអាចស្នើផ្តល់ការវះកាត់នៅគ្រាដំបូង ដើម្បីជួយធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ។ ស្រ្តីខ្លះត្រូវបានស្នើផ្តល់នូវការវះកាត់ ដោយសារតែស្រ្តីទាំង នោះមិនចង់ប្រើថ្នាំពេទ្យ ឬ ដោយសារតែថ្នាំពេទ្យពុំមានប្រសិទ្ធភាពឡើយ។

គោលបំណងនៃ **វិធីវះកាត់ដោយក្រាស់ប៊ុកពោះ (laparoscopy)** (វះប្រហោងតូច) គឺដើម្បីធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យ ហើយព្យាបាល endometriosis ដែលមើលឃើញទាំងអស់។ វិធីនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយប្រើឡាស៊ែរ ឬ កម្ដៅអគ្គិសនី ដែលបំផ្លាញ endometriosis តាមរយៈការដុតវា។ ជំងឺផ្សេងពីនេះគឺថា គេអាចកាត់យកដុំ endometriosis ចេញ។

(សូមអានផងដែរនូវ : បណ្តាញព័ត៌មាន ការព្យាបាល endometriosis (ជំងឺស្រទាប់ក្នុងរបស់ស្រ្តីនៅខុសកន្លែង) ដោយប្រើវិធីវះកាត់ដោយក្រាស់ប៊ុកពោះ)

ស្រ្តីមួយក្រុមតូចដែលមានរោគសញ្ញាធ្ងន់ធ្ងរ ហើយដែលគ្មានការផ្លូវស្រាលដោយសារថ្នាំពេទ្យឬការព្យាបាលវះកាត់ដទៃទៀត គេអាចពិចារណាលើការវះកាត់ធំដុំ ដូចជាកាត់ស្បូនចេញ និង កាត់អ័រម៉ូនចេញ។

ជួនកាលទៅ endometriosis មានផលប៉ះពាល់ដល់ស្រទាប់ក្នុងនៃពោះវៀន។ នៅពេលដែលហេតុការណ៍នេះកំពុង បណ្តាលឲ្យមានរោគសញ្ញាខ្លាំងនោះ គេអាចស្នើឲ្យកាត់យកចេញនូវកំណាត់ពោះវៀនដែលរងផលប៉ះពាល់នោះ។ ការវះកាត់នេះ នឹងជាប់ទាក់ទងនឹងការវះកាត់ពោះវៀន ហើយជាការវះកាត់មិនធម្មតាឡើយ។

ជំងឺសនៃការព្យាបាល

កិច្ចការត្រូវពិចារណា

មិនធ្វើអ្វីទេ (មិនព្យាបាល) :

គុណសម្បត្តិ

- គ្មានផលវិបាកដោយសារថ្នាំពេទ្យ
- គ្មានលទ្ធភាពគ្រោះថ្នាក់ដោយសារការរំកាត់
- រោគសញ្ញាអាចមានភាពប្រសើរឡើងដោយខ្លួនឯង។

គុណវិបត្តិ

- រោគសញ្ញាភាគច្រើន មានតទៅទៀត
- រោគសញ្ញាខ្លះ អាចធ្ងន់ធ្ងរឡើង។

ថ្នាំសំរាលការឈឺចាប់យ៉ាងសាមញ្ញ (Paracetamol, Nurofen®):

គុណសម្បត្តិ

- ងាយទិញ
- ផលវិបាកមិនកើតមានជាទូទៅទេ

គុណវិបត្តិ

- ជាញឹកញយ គឺគ្មានប្រសិទ្ធភាពទេ
- លទ្ធភាពដំបៅក្រពះ ដោយសារថ្នាំ Nurofen® ជាដើម។

ថ្នាំពេទ្យដូច Progesterone:

គុណសម្បត្តិ

- ការឈឺចាប់ចុះអស់ថយ
- រង្វង់មិនប្រក្រតី ឬ គ្មានរង្វង់
- បញ្ឈប់ការលូតលាស់របស់ endometriosis នៅក្នុងករណីភាគច្រើន
- ថ្នាំខ្លះគឺជាថ្នាំបង្ការកុំឲ្យមានផ្ទៃពោះ។

គុណវិបត្តិ

- ផលវិបាក - ឡើងទម្ងន់ រាប់ប្តូរអារម្មណ៍ កើតមុន សក់កាន់តែច្រើន ឈឺចាប់សាច់ដុំ ព្រេងដោះ
- រោគសញ្ញាអាចកើតមានសាជាថ្មី នៅពេលឈប់ព្យាបាល
- ប្រហែលជាមិនអាចព្យាបាលការឈឺចាប់
- គ្មានកែលំអភាពអាចមានកូន
- មិនគួរមានផ្ទៃពោះ នៅពេលកំពុងប្រើថ្នាំ
- មិនបង្ការកុំឲ្យមានផ្ទៃពោះទាំងអស់ឡើយ។

ថ្នាំពេទ្យបណ្តាលឲ្យលែងមានរង្វង់ទៅទៀត :

គុណសម្បត្តិ

- គ្មានរង្វង់
- ការឈឺចាប់ចុះថយ
- បញ្ឈប់ការលូតលាស់របស់ endometriosis នៅក្នុងករណីភាគច្រើន។

គុណវិបត្តិ

- ផលវិបាក - ក្តៅក្រហាយ បែកញើស
- ឆ្អឹងឆ្អែង បើប្រើច្រើនជាងប្រាំមួយខែ
- រោគសញ្ញាអាចកើតមានសាជាថ្មី នៅពេលឈប់ព្យាបាល
- មិនគួរមានផ្ទៃពោះ នៅពេលកំពុងប្រើថ្នាំ
- មិនមែនបង្ការកុំឲ្យមានផ្ទៃពោះឡើយ
- ប្រហែលជាមិនអាចព្យាបាលការឈឺចាប់។

ថ្នាំគ្រប់គ្រងបង្ការកុំឲ្យមានផ្ទៃពោះ :

គុណសម្បត្តិ

- បង្ការមិនឲ្យមានផ្ទៃពោះ
- បន្ថយការឈឺចាប់
- អាចលេបដើម្បីកាត់បន្ថយ ឬ បញ្ឈប់ការឈឺចាប់។

គុណវិបត្តិ

- ផលវិបាក - ចង្កូវ ឡើងទម្ងន់
- មិនគួរមានផ្ទៃពោះឡើយ ក្នុងពេលប្រើថ្នាំ
- លទ្ធភាពគ្រោះថ្នាក់នៃជំងឺលមាមកកនៅក្នុងជើង ឬ សួត

Mirena IUD:

នេះនៅតែជាការព្យាបាលពិសោធន៍សំរាប់ endometriosis ប៉ុន្តែអាចមានប្រយោជន៍ បើត្រូវការនិយមបង្ការកុំឲ្យមានផ្ទៃពោះ ហើយរោគសញ្ញាតម្រូវឲ្យប្រើថ្នាំ។

វិធីវះកាត់មើលក្នុងសំបុកពោះ (laparoscopy)

គុណសម្បត្តិ

- រោគវិនិច្ឆ័យពិតប្រាកដ
- ការព្យាបាលសះស្បើយរយៈពេលយូរចំពោះស្ត្រីដល់ទៅ 70%
- មិនត្រូវការប្រើថ្នាំពេទ្យ នៅរយៈពេលយូរឡើយ។

គុណវិបត្តិ

- មិនអាចព្យាបាល endometriosis ទាំងអស់ តាមវិធីនេះឡើយ
- មានលទ្ធភាពគ្រោះថ្នាក់ដោយសារការវះកាត់
- ប្រហែលជាមិនអាចព្យាបាលការឈឺចាប់ឲ្យបានសះស្បើយឡើយ
- endometriosis កើតមានសាជាថ្មី ចំពោះស្ត្រី 30%។

ការកាត់សរសៃចេញ និង ការយក endometriosis ចេញ :

គុណសម្បត្តិ

- សំរេចការព្យាបាលសះស្បើយរយៈពេលយូរ ចំពោះស្ត្រីជាង 90%
- មិនត្រូវការប្រើថ្នាំពេទ្យទេ
- គ្មានជំងឺផ្សេងទៀតឡើយ។

